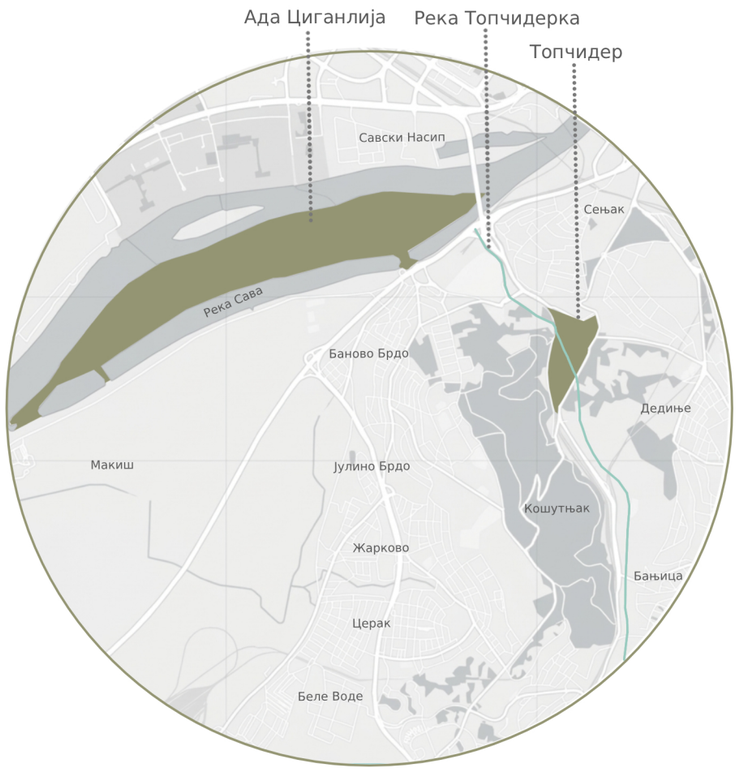
ОПИС ЛОКАЦИЈЕ

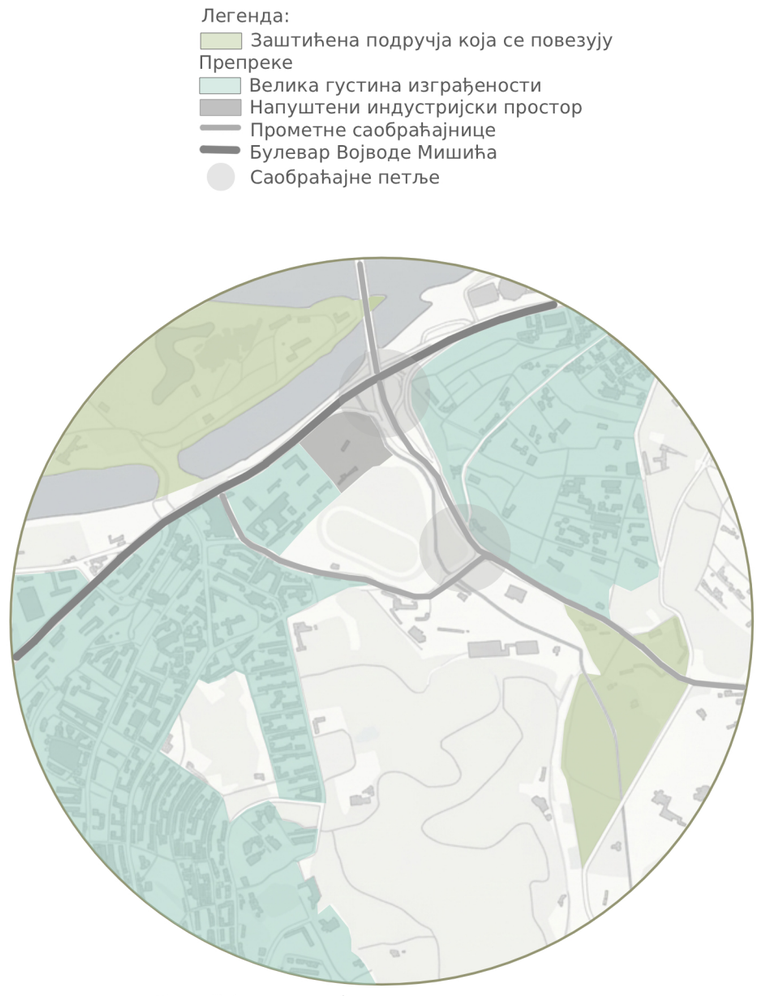
Обухват пројекта чине просторне целине Ада Циганлија и Топчидер, одабране због значајних природних, културно-историјских и рекреативних вредности, али и њихове просторне повезаности у урбаном ткиву Београда. Ада Циганлија је заштићено подручје – предео изузетних одлика III категорије, са богатом флором, фауном и фунгијом, као и заштићеним стаништем „Гљиве Аде Циганлије“. Топчидерски парк је заштићен као споменик природе и део је културно-историјске целине Топчидер. Изабрани простори представљају важне зелене и рекреативне оазе, али су изложени притисцима урбанизације, саобраћаја и интензивног коришћења, што отвара могућност за њихово еколошко и просторно повезивање.

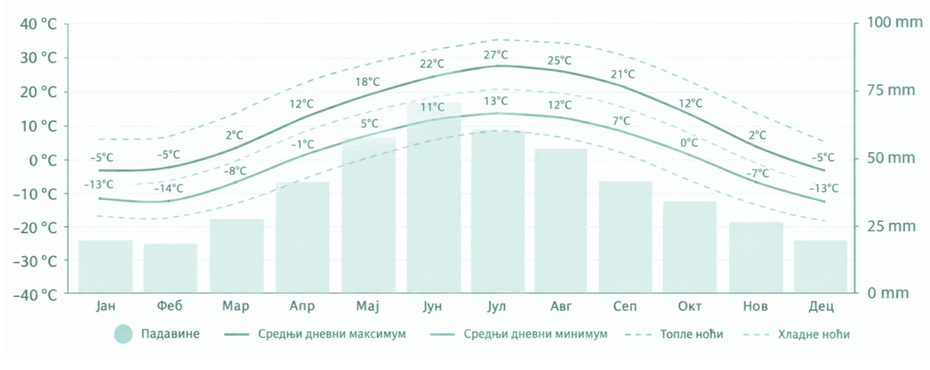
Карта 1: Шире подручје истраживане локације

Карта 2: Постојећи коридори

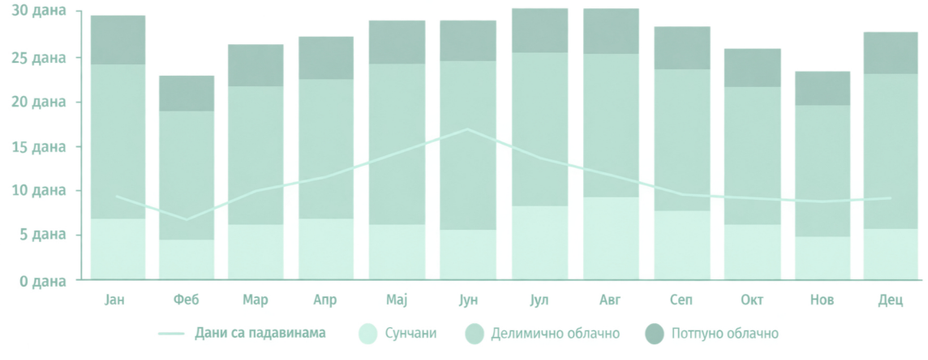
Карта 3: Препреке у формирању еколошке мреже

Графикон 1: Просечне годишње температуре и количине падавина

Слика 1: Ружа ветрова

Графикон 2: Облачни, сунчани и дани са падавинама

СЛИКЕ СА ТЕРЕНА

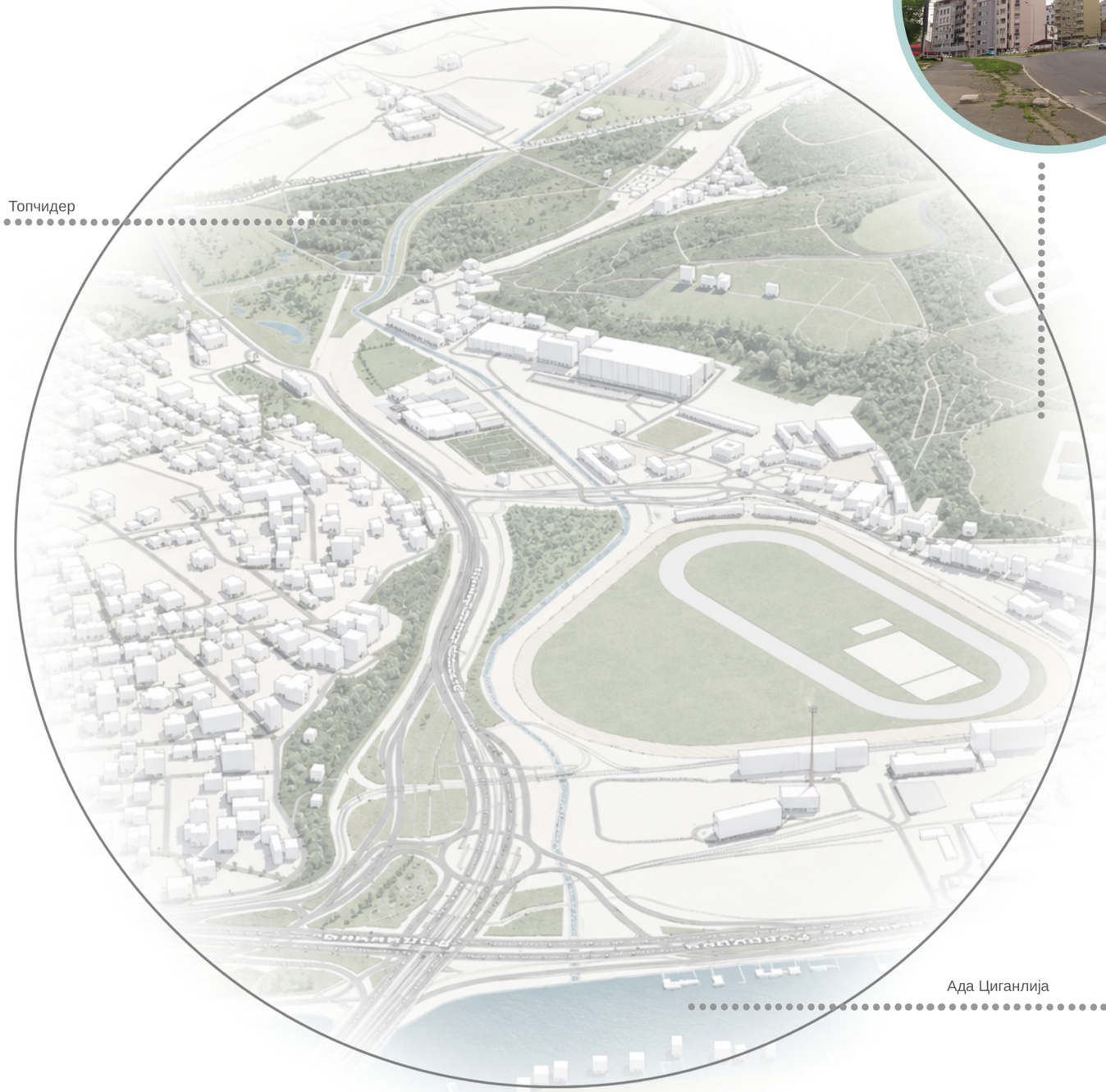

Топчидер

Ада Циганлија

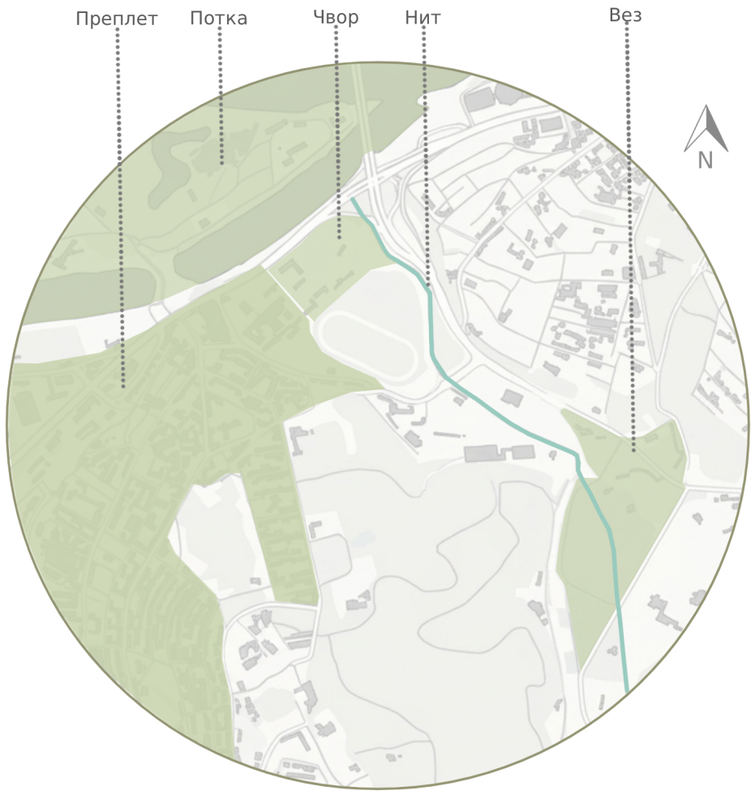

ЦИЉ РАДА ОБЈАШЊЕЊЕ КОНЦЕПТА РЕШЕЊА

Циљ рада је успостављање зеленог коридора који повезује Аду Циганлију и Топчидер, користећи Топчидерску реку као потенцијалну плаво-зелену везу. Концепт ШАВ посматра град као јединствен систем природе и изграђеног ткива, у којем се зеленило увлачи у урбане структуре, прожима саобраћајнице и просторе и „лечи“ загађење, буку и недостатак природе. Попут нити, ШАВ ушива прекинуте природне токове. Коридор повезује природу и људе, подстиче кретање, боравак, сусрете и активности. Повезивањем станишта омогућава кретање и размену врста, повећава биодиверзитет и еколошку повезаност, док нове зелене површине побољшавају микроклиму, ублажавају топлоту и пречишћавају ваздух, стварајући континуирану еколошку мрежу која повезује град, природу и људе.

Карта 4: Функционалне зоне концепта "Шав"

Иновативност рада огледа се у повезивању еколошких, технолошких и просторних решења, којима се природа и савремене технологије интегришу у јединствен систем зеленог коридора. Посебан акценат стављен је на примену биолуминесцентног коридора и хидрочаћи, као новог приступа прераде отпада у користан фотолуминесцентни материјал који истовремено доприноси функционалности и идентитету простора.

Слике 2, 3 и 4: Скице изгледа улица у склопу коридора

Назив **Шав** инспирисан је идејом да природа може да зацели „ране“ које су настале ширењем сивила града, загађењем и прекидом природних веза. Попут шава који спаја раздвојене делове, зелени коридор повезује важна природна и градска подручја у јединствену целину.

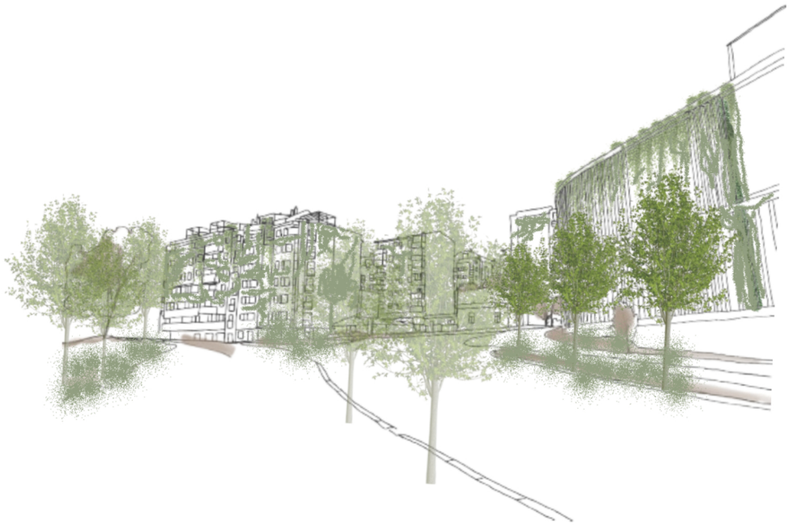
Потка је почетна, водена нит „Шава“, у којој се еколошка мрежа успоставља помоћу плутајућих биокоридора. Платформе носе слојеве супстрата са аутохтоном хидрофитском и хигрофитском вегетацијом, док њихови потопљени делови формирају микростаништа и пружају склониште акватичним организмима. Истовремено, систем филтера доприноси пречишћавању воде.

Преплет, зона у којој се природна нит шава уводи у урбано ткиво и прилагођава његовој постојећој структури. Дрвореди, зелени појасеви, урбани џепови и вертикално зеленило формирају повезану еколошку мрежу кроз урбано ткиво и стари напуштени индустријски део.

Тачка интензивирања шава **Чвор**, представља напуштену индустријску зону, која се трансформише у нови парковски простор и еколошко упориште мреже.

Кључна зона Шава, **Нит**, прати ток Топчидерке и повезује претходно успостављене еколошке системе. Дуж реке се формира шеталиште, док се у овој, као и у другим зонама коридора, примењују биолуминесцентни материјали и хидрочаћ, који доприносе еколошкој функцији и препознатљивости простора.

Вез је завршна зона шава, у којој се историјски слојеви простора Топчидер интерпретирају кроз транспарентне, стаклене инсталације са приказима некадашњих објеката, постављене дуж коридора, чиме се прошлост преплиће са савременим пејзажом.

КОМПОЗИЦИОНИ ПЛАН

1:5000

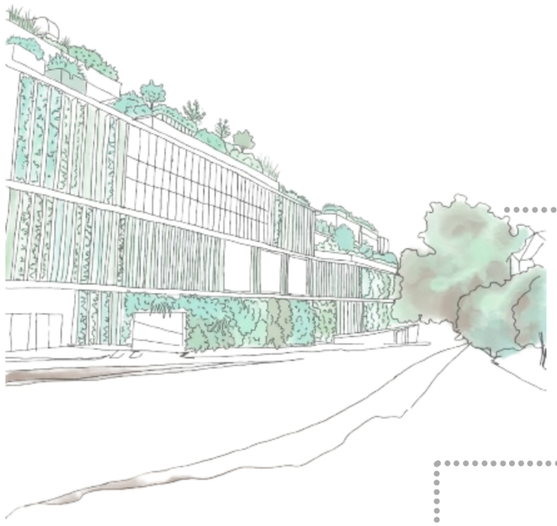

ПРЕДЛОГ ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ

ПЛУТАЈУЋА ОСТРВА...

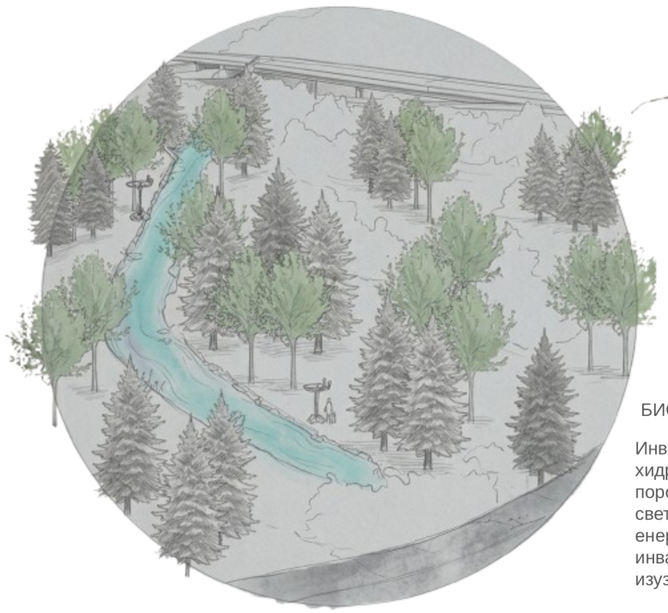
...поседују механизам са филтером за природно пречишћавање воде, док биљке на њима додатно доприносе филтрацији и побољшању квалитета воде. Одабрана вегетација привлачи полинаторе и птице, стварајући мала станишта и подржавајући биодиверзитет.

КРОВНО И ВЕРТИКАЛНО ЗЕЛЕНИЛО...

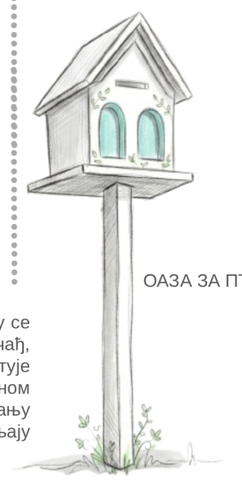
...доприноси биодиверзитету, хлађењу и пречишћавању ваздуха, посебно у густо изграђеним урбаним подручјима без простора за веће зелене површине

БИОЛУМИНЕСЦЕНТНИ КОРИДОР

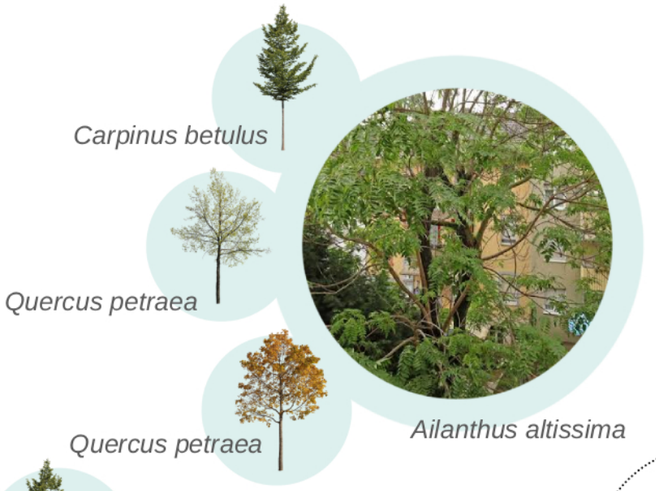
Инвазивне биљне врсте и други отпад прерађују се хидротермалном карбонизацијом у хидрочађ, порозни материјал који пречишћава воду, емитује светлост и смањује потребу за електричном енергијом, истовремено доприносећи сузбијању инвазивних врста биљака, које представљају изузетан проблем на овом подручју.

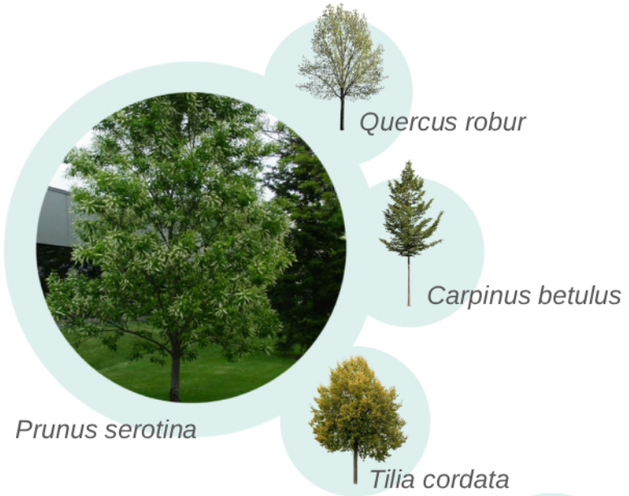

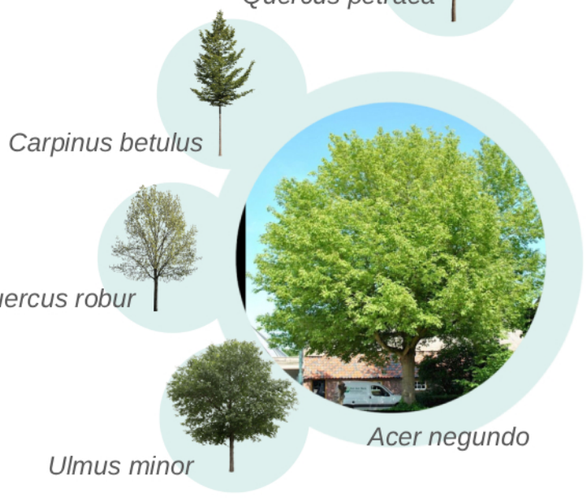
ОАЗА ЗА ПТИЦЕ И ПОЛИНАТОРЕ

Инвазивне врсте и допунске мере борбе

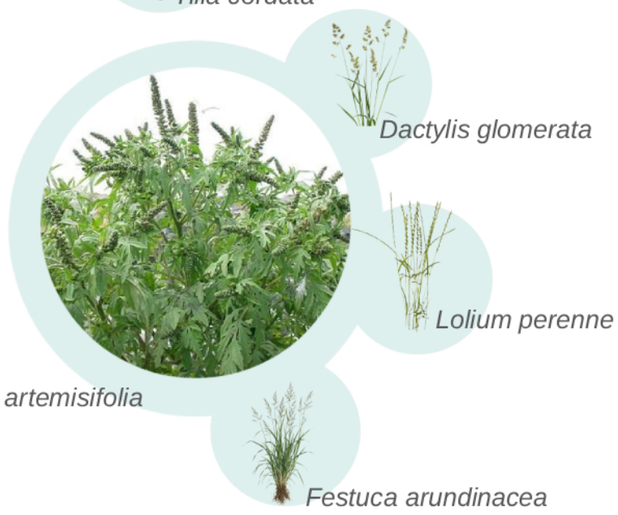
Допунске мере се примењују након уклањања инвазивних врста механичких, биолошким и хемијским путем. Еколошке мреже не шире само пожељне, већ и инвазивне врсте и инвазивне врсте, па је њихова контрола конкурентним врстама.

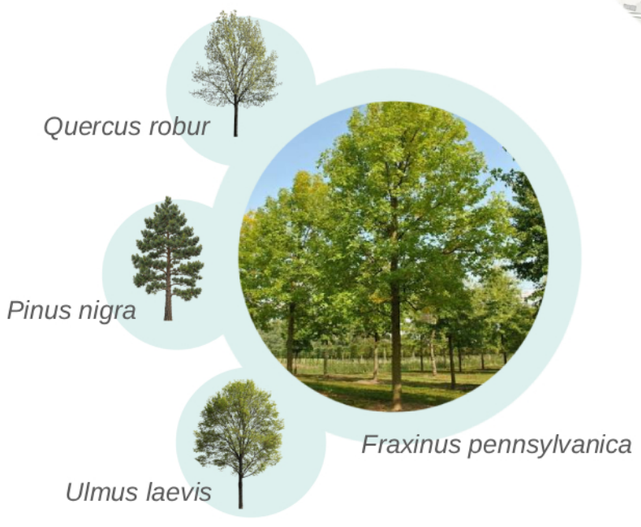

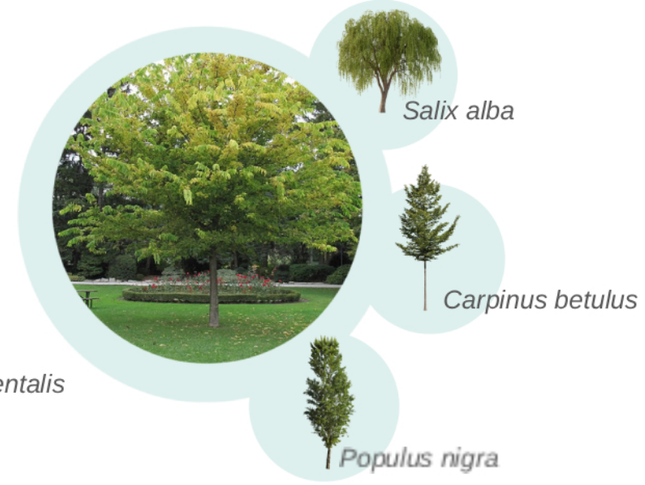

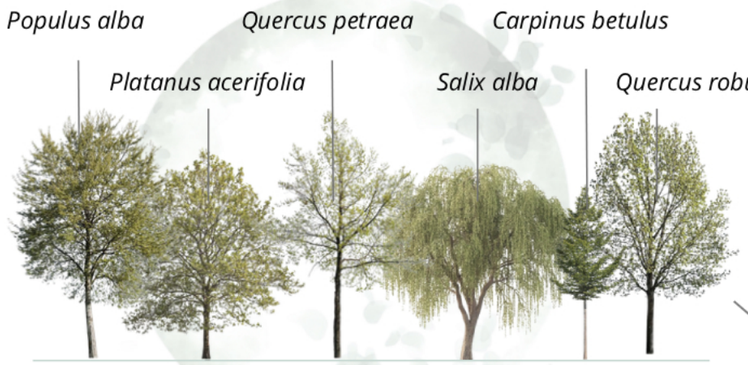

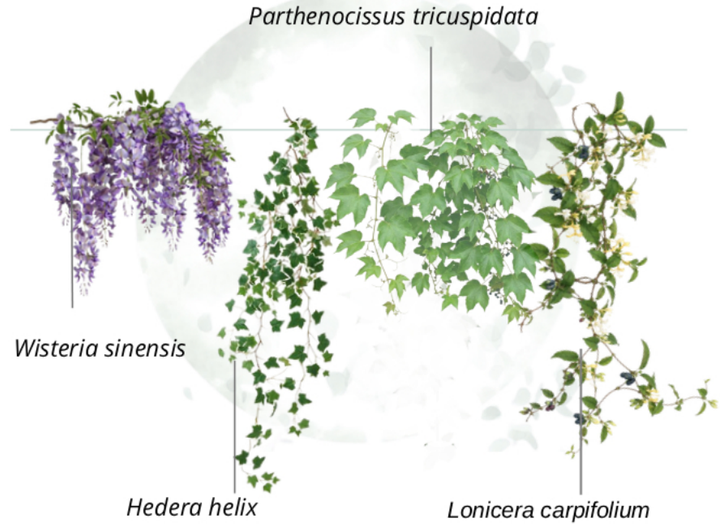

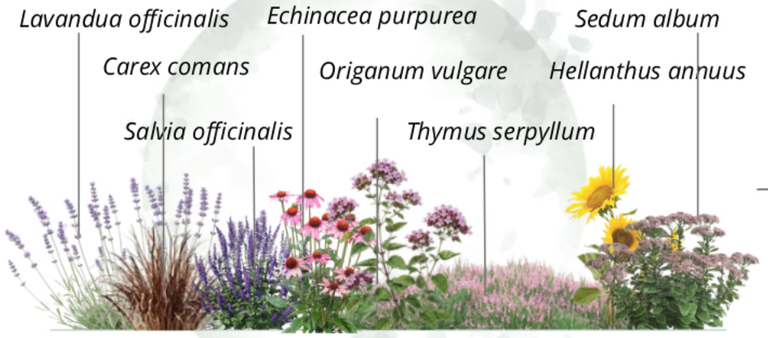
Парковско зеленило

Вертикално зеленило

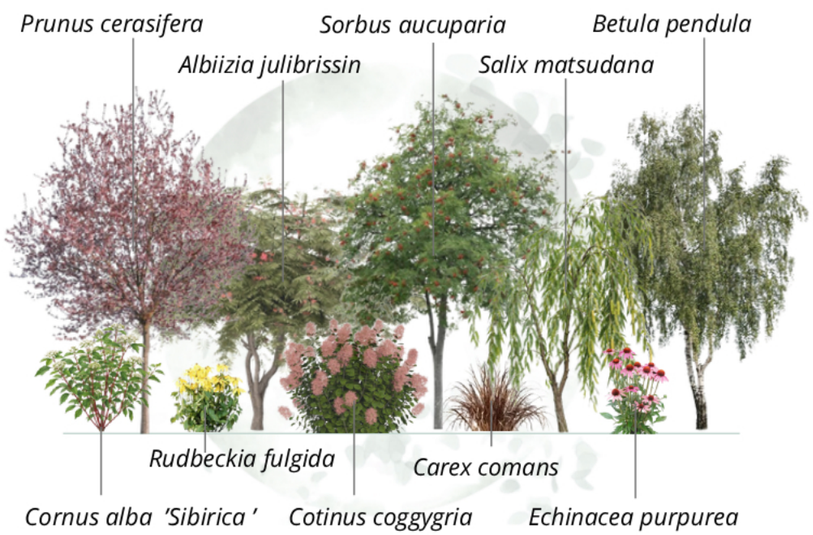
Зеленило кровних вртова

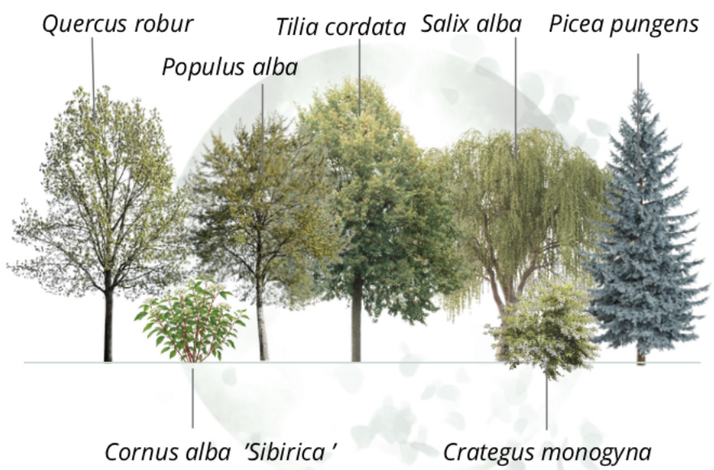
Заштитно зеленило

Урбане оазе

Заштитно зеленило

ЛИТЕРАТУРА

- Milović, M., Tomić, S., Despić, M., Manojlović, M., Milosavljević, S. i Pavlović, N. (2004.). Bioekološka osnova zelenila glavnog dela Topčiderskog parka. Beograd: Šumarski fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Galečić, N., Petrov, D., Skočajić, D., Čukanović, J., Kolarov, R., Đorđević, S. and Ocokoljić, M. (2026), Diversity, Growth Parameters, and Ecosystem Services of Urban Trees Under Climate-Change Conditions: A Case Study of Topčider Park
- Zelenilo Beograd, Plan upravljanja zaštićenim područjem „Topčiderski park“ 2016–2025, JKP Zelenilo Beograd, Belgrade, 2016, dostupno na: https://www.zelenilo.rs/images/dokumenta/korisni-dokumenti/TOPCIDERSKI_park_2016-2025_finalno.pdf [pristupljeno 29. mart 2026.].
- CABI Invasive Species Compendium. Prunus serotina. Доступно на: https://www.cabi.org/isc (приступљено: 29. мај 2026).
- EPPO Global Database. Prunus serotina. Доступно на: https://gd.eppo.int (приступљено: 29. мај 2026).-
- NeoBiota. Екологија и контрола врсте Prunus serotina у Европи. Доступно на: https://neobiota.pensoft.net (приступљено: 29. мај 2026).
-Forest Ecology and Management. Инвазивне дрвенасте врсте и сукцесија шума. Доступно на:- - https://www.sciencedirect.com/journal/forest-ecology-and-management (приступљено: 29. мај 2026).
- Biological Invasions. Утицај врсте Prunus serotina у европским шумама. Доступно на: https://link.springer.com/journal/10530 (приступљено: 29. мај 2026).
- CABI Invasive Species Compendium. Ulmus pumila. Доступно на: https://www.cabi.org/isc (приступљено: 29. мај 2026).
- EPPO Global Database. Ulmus pumila. Доступно на: https://gd.eppo.int (приступљено: 29. мај 2026).
- CABI Invasive Species Compendium. Fraxinus pennsylvanica. Доступно на: https://www.cabi.org/isc (приступљено: 29. мај 2026).
- EPPO Global Database. Fraxinus pennsylvanica. Доступно на: https://gd.eppo.int (приступљено: 29. мај 2026).
- NeoBiota. Инвазија плавних шума врстом Fraxinus pennsylvanica. Доступно на: https://neobiota.pensoft.net (приступљено: 29. мај 2026).
- Forest Ecology and Management. Рестаурација приобалних шумама и контрола инвазија. Доступно на: - https://www.sciencedirect.com/journal/forest-ecology-and-management (приступљено: 29. мај 2026).
- Biological Invasions. Еколошки утицаји врсте Fraxinus pennsylvanica. Доступно на: https://link.springer.com/journal/10530 (приступљено: 29. мај 2026).
- NeoBiota. Инвазивне дрвенасте врсте у Европи и њихова контрола. Доступно на: https://neobiota.pensoft.net (приступљено: 29. мај 2026).
- Forest Ecology and Management. Рестаурација након доминације инвазивних врста. Доступно на: - - - https://www.sciencedirect.com/journal/forest-ecology-and-management (приступљено: 29. мај 2026).Urban Forestry & Urban Greening. Конкуренција и сукцесија урбаног дрвећа. Доступно на: https://www.sciencedirect.com/journal/urban-forestry-urban-greening (приступљено: 29. мај 2026).
- CABI Invasive Species Compendium. Acer negundo. Доступно на: https://www.cabi.org/isc (приступљено: 29. мај 2026).
- EPPO Global Database. Acer negundo – чињенични лист. Доступно на: https://gd.eppo.int (приступљено: 29. мај 2026).
- Факултет за шумарство, Универзитет у Београду. Генофонд дрвенастих врста СП Шума Кошутњак. Доступно на: https://www.sfb.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2023/12/Genofond_drvenastih_vrsta_SP_Suma_Kosutnjak.pdf (приступљено: 29. мај 2026).
• Rašković, D., 2015. Anthropogenic impacts on the stability of the forest ecosystems in Belgrade – comparative analysis of Košutnjak forest and Zvezdarska forest. Билтен Српског географског друштва, 95(4), стр. 195–214. Доступно на: https://doi.org/10.2298/GSGD1504195R [приступљено 13. 4. 2026].
• Лакићевић, М. и Срђевић, Б., 2010. Примена аналитичког хијерархијског процеса у управљању пределима (студија случаја парк-шуме Кошутњак). Шумарство, 62(1–2), стр. 5–18.
• Драгићевић, С., Ненадовић, С., Јовановић, Б., Милановић, М., Новковић, И., Павић, Д. и Љешевић, М., 2009. Degradation of Topčiderska River water quality (Belgrade). Geographica Pannonica, 13(3), стр. 89–96.
• Врачар, М., Ђорђевић, К., Боровићанин, Т., Петровић, А., Бједов, И., Нешић, М. и Томићевић-Дубљевић, Ј., 2024. Одрживо управљање урбаном шумом „Кошутњак“. Гласник Шумарског факултета, 129, стр. 69–84.
• Tasić, M. et al. (2026), ‘Hydrochar-based photoluminescent composites for sustainable urban/waterfront infrastructure’, Carbon (submitted to journal)